

Оксана ВАСИЛЬЄВА

слухач магістерської програми

Тернопільський національний економічний університет

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ

З концептуальних позицій земля поєднує характеристики фізичного об'єкта і природного ресурсу, що зумовлює її багатофункціональне призначення, зважаючи на одночасне визнання основним засобом виробництва в сільському господарстві та об'єктом соціально-екологічних і економіко-правових взаємовідносин. Власне унікальність земельних ресурсів як економічної категорії вимагає побудови специфічної моделі її обліку, яка повинна синтезувати параметри ідентифікації, накопичення, обробки й аналізу фінансово-економічної інформації про якісні, кількісні та правові характеристики земельних ресурсів в натуральних і грошових вимірниках на державному, регіональному та локальному рівнях.

Жук В.М. зазначаючи, що без удосконалення обліку землі, без пошуку раціональних та ефективних методів обліку і контролю не можуть бути успішно вирішені і завдання земельної реформи, пропонує триєдине тлумачення земельного капіталу в бухгалтерському обліку як господарського активу, національного багатства та планетарного природного ресурсу [1, с. 7].

Не менш важливим є питання контролю ефективності використання земельних ресурсів. Однак, зважаючи на надмірну політизованість земельних питань в Україні, контроль в одних випадках відсутній, а у інших – надмірний. Така полярність викликає багато питань. Вказану дилему доцільно вирішувати шляхом генерування спектру індикаторів ефективності системи контролю за співвідношенням затрат і економічного ефекту [2, с. 29].

Відповідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [3] та НП(С)БО 1 [4] земельним ділянкам притаманні властивості активу підприємства.

Відповідно до вітчизняного законодавства землі сільськогосподарського призначення не включаються в економічний обіг сільськогосподарських підприємств. З однієї сторони, такий підхід можна визнати виправданим, оскільки активи, що не належать юридично підприємству і знаходяться в його користуванні на правах операційної оренди не обліковуються на балансі підприємств-орендарів. А от іншої сторони, земля для сільськогосподарських підприємств є не звичайним активом, а основним засобом виробництва, без якого сільськогосподарська діяльність є неможливою. Власне тому включення вартості земель або прав на їх користування у вартість майна сільськогосподарських підприємств є необхідним з позицій капіталізації.

Відповідно до національних стандартів обліку земля відноситься до основних засобів (П(С)БО 7 «Основні засоби») [5]. Міжнародна методика обліку землі аналогічна вітчизняній, однак передбачає певні нюанси, зокрема згідно МСБО 16 [6] земля може бути віднесена до одного з типів основних засобів: 1) «земля»; 2) «земля та будівлі». Однак, категорії «земля» та «будівлі» є принципово відмінними активами, тому їх не коректно обліковувати разом, навіть ідентифікуючи дилему розмежування будівлі, розміщеної на земельній ділянці.

Список використаних джерел

1. Жук В. М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки: монографія. К.: ННЦ ІАЕ, 2009. 648 с.

2. Бруханський Р. Ф. Стратегічні пріоритети оптимізації контрольно-ревізійних процедур в АПК України / Облік і контроль на підприємствах АПК: стан та перспективи розвитку: у 2 частинах. Ч.1. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції 10-11 жовтня 2008 року. К.: КНЕУ, 2008. С. 28-30.

3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

4. НП(С)БО 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

5. П(С)БО 7 «Основні засоби». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>

6. МСБО 16 «Основні засоби». URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_014